

ROMÂNIA LITERARĂ.

№ 46.

Assi.

26 Noembrie, 1855.

Iamii ce la anii 1780.

(зрмаре)

Dăgeniile neghitorilor sânt înșirate фъръ пичи зп гъст ши симетриe пе имбеле латрѣ але злигеи марѣ. Еле сѣнт тоате пѣмаи де лемнѣ, дин каре прѣчинѣ ла интѣмпларе де врезн фок се факѣ маи тоате прада элементзлѣи. Зп сингър хан меритѣ а се фаче поменѣре де дѣнсел. Ачешта есте ханѣл тѣрческ, зидѣре маре, патратѣ кѣ зидѣрѣ масиве, кѣпринзѣнд ѣн лѣзнтрѣл сеѣ о мѣлѣиме де магазѣнѣрѣ ши волте, ѣн каре ши пѣстрешѣл негхиторѣи чеи маи ѣнстѣрѣци мѣрфѣрѣле лор де фок ши де хоѣи. Фѣнд ѣнсѣ кѣ ханѣл ачешта есте фреквентат маи кѣ сеамѣ де Тѣрчи, апои се ѣнтѣмплѣ, кѣ токмаи ѣн кѣпринсел лѣи се ѣвеште чѣзма, прекѣм ачешта ѣнссѣми ам вѣзѣсто ла 1796, знде ѣнсѣ, пентрѣ порочѣреа политѣи, с'аѣ ѣнѣдѣшит дегрѣвѣ.

Кѣ пѣрере де рѣѣ о снзнем, кѣ фашоаса зидѣре, каре пѣнѣ ѣnainte де 21 де ани фѣсеш векиѣл палат ал Домнѣлор, с'аѣ мѣстѣит де фок сѣб Домнѣеа лѣи Александрѣ Маврокордат ¹⁾, ши ла презѣдѣреа еѣ нимене п'аѣ маи

гѣндит пѣнѣ ѣн зѣоа де аствѣзи. Ункѣ дин че-ле маи веки тимѣрѣ, пе кѣнд Молдова ера пѣмаи о колонѣе романѣ, ера пенѣмитѣ ачештѣ зидѣре, саѣ чел пѣѣин локѣл пе каре еа аѣ фост педикатѣ. Дакѣ вом крѣде традѣѣи, апои ачешта снзне, кѣ сѣб ѣмпѣратѣл Траѣан аѣ фост ѣн ачеште локѣрѣ знѣл дин че-ле маи ѣнсемнате постѣрѣ де гардѣе але салѣ. Асемѣнеа тревѣе сѣ крѣдем кѣ тот ѣн ачеште локѣрѣ аѣ тревѣит сѣ стеѣе антика четате Аѣгѣстѣеа, пе каре Птоломѣѣ о пѣне ѣн ал 52°55' лѣнѣиме ши ал 47°30' лѣдѣиме. Се зѣче кѣ пе тимѣрѣле Романѣлор ачештѣ ѣнтѣнѣл зидѣре с'ар фѣ кѣпрѣнс дин маи мѣлте мѣи де ѣнкѣперѣ. ²⁾

Грѣчи пе дѣвѣдѣѣи, адѣши дин Konstantinopolѣ, карѣи пе кѣношѣеаѣ де лок тревѣе дѣрѣи, пѣчи не авеаѣ вре о ѣдеѣе де админѣстраѣе, ши пентрѣ ачешта дѣара с'аѣ окѣрѣмит фоарте рѣѣ де кѣтрѣ дѣнѣи. Маи кѣ сеамѣ оаменѣи че се аѣлаѣ дн преѣврѣл пѣрсоанѣи Домнѣторѣлѣи, аѣ фост аѣѣта де не днгрѣѣиторѣи, днктѣ, днктѣ ал доѣлеа ан ал Домнѣи салѣ, аѣ лѣсат де аѣ аѣс фашоаса кѣрте Домнѣеаскѣ днпрезѣнѣ кѣ антикѣл Kastele ши вѣсерѣка кѣрѣѣи. Дѣнѣ каре апои стрѣмѣѣндѣши Домнѣл кѣртеа ла сѣнѣта Мѣтрополѣе, прѣн не днгрѣѣѣреа Грѣѣлор, дѣнѣ трѣчѣре де пѣѣин тимп ши ачешта с'аѣ фѣкст де тот прада фокѣлѣи, дин каре аѣле прѣн сѣлѣнде ле Молдовѣнѣлор аѣ пѣтѣт фѣ скѣлѣтѣ Бѣсерѣка. Де аѣи рѣдѣкѣндѣсе Домнѣл ш'аѣ стрѣмѣтат пѣсѣденѣа ла мѣлѣстѣѣеа Галѣта; дѣр дн скѣрѣтимп ши ачешта с'аѣ аѣрѣнс, ши пѣмаи прѣн арѣѣѣитатеа кѣлѣгѣрѣлор фокѣл с'аѣ пѣтѣт днпѣдека, снре а не фаче аѣѣтеа стрѣкѣѣѣнѣи аѣче ка ла локѣрѣле де маи пѣинте.

²⁾ Ачештѣ адѣѣѣѣре есте естрѣѣ дѣнтр'о Дѣорѣѣѣе а лѣи Франѣискѣ Шмѣдер, каре с'аѣ тимѣрѣит дн аѣнл 1704 ла Тѣрпѣвѣеа. Дѣснре ачешта аратѣ ши о Дѣорѣѣѣе италиѣанѣ, пе каре аѣ трѣдѣсѣо зп Аѣѣѣѣѣѣе Еѣпѣскѣп тѣтлѣар де ла Хоѣѣн, ши дн аѣнл 1795 тѣнѣрѣндѣсе ла Јамѣи, ши с'аѣ дѣрѣит ши мѣе де кѣтрѣ Мѣтрополѣѣлѣл Јаков маи мѣлте есемпѣларѣ, ѣарѣ ориѣналѣл днѣи есте кѣ тотѣл пѣкѣноскѣт.

¹⁾ Наѣвѣл Доѣтор фаче дѣснре ачешт прѣнѣѣне зрѣмѣтарѣле рѣфлѣксѣи: „Дѣнѣ че аѣ кѣлѣтѣит 2000 де пѣнѣѣи кѣ пѣшкѣшрѣле пе ла Тѣрчи, ачешт Домнѣторѣи аѣ фост фоарте пѣпорочѣит дн Домнѣеа са. Дн аѣлѣдѣреа Минѣстрѣлор сѣѣи н'аѣ фост дѣствѣл де прѣвѣзѣторѣе. Чеи маи мѣлѣи ераѣ

Sъс Domniea лѣи Стефан Мареле ла анѣла 1460 аѣ арс ачеастъ антикъ четате импрезлѣ кѣ тоатъ политиеа. Ла чинѣ ани дѣлѣ ардепреа еѣ, аѣ зидѣлѣ дин ноѣ ачест Domnitorѣ, пентрѣ каре с'аѣ ши нѣмит дѣлѣ нѣмеле pestatorѣлѣ еѣ „Stefanovechiea“. Ла анѣла 1491, ачест палат Domnesк дин ноѣ аѣ пост прادا фокѣлѣ; инсе ла ачеастъ инѣмпларе н'аѣ арс де тот, о парте с'аѣ консерват, ши аша дѣлѣ вр'о кѣдѣва ани кѣприндеа ин сине кам ла вр'о 600 де камере. Инсе ши ачесте дѣлѣ тречере де кѣтва тимп аѣ аѣиѣнс ла атѣта стрѣкѣиѣне, инкѣт сѣс Domniea лѣи Konstantin Мѣрѣзи (ла анѣла 1780) авѣе маѣ ераѣ вр'о сѣтѣ ла нѣмер.

Biseriѣиле ши мѣлѣстѣиле.

Din ачесте челе маѣ мѣлте, каре н'аѣ инсемнѣтате ши интерес исторѣк, се вор трече кѣ видереа.

1. Сѣнѣта Mitropolie. Ачестъ зидѣре се афлѣ инѣре подѣл принципал че дѣче ла кѣртеа Domneaskѣ ши инѣре валеа Бахлѣлѣлѣ. Еа есте ка ши челелалте мѣлѣстѣилѣ, инкѣнѣиѣратѣ кѣ зидѣс, кѣтрѣ каре не дин лѣнтрѣ сѣнтѣ нѣмаѣ рѣдикате де ла пѣмѣнт нѣдѣне ши мѣчѣ одѣи пентрѣ diakonii, секретарѣи ши алѣи слѣжиторѣ че стаѣ ин врео реладѣе економѣк кѣ ашезѣмѣнтѣл. Инѣраеа ин мѣлѣстѣиле се фаче петрекѣнд о мѣкѣ инѣндепе де ла подѣл принципал кѣтрѣ мѣазѣ зѣ, ши инѣтрѣнд не сѣвт ѣн мѣкѣ тѣрн кѣ клопоте, се веде ин мѣлѣкѣл кѣрѣиѣ Biserika Mitropolitaneѣ dedicatѣ сѣнтѣлѣи Nikoлае, каре ин прѣвѣреа konstruѣкѣиѣе архитектонѣче нѣ аре инсемнѣтате. — Пѣдѣн кѣтрѣ стѣлѣга се афлѣ локѣнѣа Mitropolitaneѣ, не каре рѣпосатѣл акѣм Mitropolitakov аѣ rezidito ла анѣла 1797 дин рѣинѣле че се фѣкѣсе прѣн фокѣл чела де сѣс Domniea лѣи Aleksandrѣ Маврокордат. Инсе спре а о фѣрѣ ка не вииторѣсѣт нѣ маѣ поатѣ фѣ окѣпатѣ де вреѣн Domni-

torѣс, pestatorѣлѣ еѣ аѣ фѣкѣт нѣмаѣ атѣтеа инкѣперѣ, кѣте се черѣ неапѣрат пентрѣ локѣнѣа зѣлѣ Mitropolit. — Ин Mitropolie се афлѣ ши типографѣеа Ромѣнѣл, каре есте нѣмаѣ зѣна ин тоатѣ ѣеара.

2. Мѣлѣстѣилеа сѣинѣлор треѣ Ёерарѣи (Сѣинѣиѣ Ioan Гѣрѣ де асп, Basilie ши Григорѣе). Ачестъ мѣлѣстѣиле есте фѣндатѣ де принципеле Basilie. Еа есте ин ачѣиашѣ парте а политѣеѣ, нѣ де парте де Mitropolie, авѣнд де шеф ѣн Архимандрѣт Грѣк, каре локѣиѣште ин лѣнтрѣ. Фѣинд инкѣнѣиѣратѣ кѣ зидѣрѣ масѣве, нѣмаѣ ла инѣраеа, каре се фаче не сѣс ѣн тѣрн, се поате виде антика бѣсерѣкѣ кѣ треѣ тѣрѣрѣ, де чеа маѣ перфекѣтѣ фѣрѣмѣсѣѣл. Ин ачестъ бѣсерѣкѣ се афлѣ релѣквиѣле сѣинѣтеѣ Paraskeve, каре ин тоатѣ анѣла одатѣ се еспѣнѣ ин пѣблик ши се поартѣ, ин мѣлѣкѣл зѣнѣ маѣ адѣнѣрѣ де попор, кѣ маѣе прочесѣе. Дѣлѣ кѣм не аратѣ Kantemir ин исторѣеа са десне имперѣл Osman, ачесте релѣквиѣ сѣнт адѣсе де кѣтрѣ принципеле Basilie, каре аѣ domnit ин Молдова де ла анѣла 1634 пѣлѣ ла 1654. Шиинд кѣ ачесте скрѣерѣ де фоарте маѣе преѣ а лѣи Kantemir се гѣсесѣкѣ, аѣарѣ де Молдова, маѣ кѣ сеамѣ ин Transilvaniae, нѣмаѣ кѣ чеа маѣ маѣе грѣетате, апоѣ имѣ ѣаѣ либертатеа де але импѣртѣши ла тоѣи ачѣе че нѣ ле кѣносѣкѣ. Kantemir ле аратѣ ин картеа са инѣр'о нотѣ а § 149, картеа 3, капѣл 12, паѣина 532, дѣлѣ кѣм ѣрмеазѣ: „Paraskeve, дѣлѣ кѣм ведем дин кѣрѣиле сѣинѣте, аѣ пост стѣпѣлѣ neste satѣл Episcopi не каре маѣ ла ѣрѣш л'аѣ стѣпѣнит мареле Апокаѣкѣс, ѣенералѣл импѣратѣлѣи Andronic. Не тимпѣрѣле Sultaneѣлѣ Мѣрад ал IV аѣиѣнгѣнд ла Domniea Moldovѣи Принципеле Basilie, i s'аѣ invoit фавоареа де а дѣче релѣквиѣле ачесте дин Biserika Patriarhalѣ де ла Konstantinopolѣ ла Iашѣ, ши ачестеа ин прѣвѣреа марелор бѣнефачерѣ ши слѣѣе не каре ле аѣ фѣкѣт ел бѣсерѣиѣи. Кѣчѣ ел пѣлѣ-

tise din a sale partikulare venitzri peste doze sste de pncpi de bani, kз kape datorea bise-rika kзtrъ Търчи ши kзtrъ Крештинi. Fiind inse kъ ла Търчи este oprit de a dъce зп trъп mort mai denaparte de trpi mile, афаръ de trъ-пъл Sьltanълъi; pentръ ачеia аъ келъit mai мълт de trpi sste de пncpi нъмай pentръ iн-воipea de a dъce kъ sine trъпъл Sъintei ши pentръ mijlocipea порънчиi Sьltanълъi datъ зшт Kаниiи Пашъ ка съ'а iнsoceaskъ пънъ iн Молдова.

Рецеле Ion Sobieцki s'аъ iнчеркат a рънi kъ птереа ачесте реликвиi din мълъstipea trpi Iерархiлор. pentръ ка, iн лок de бирънца а-съпра Търчилор, съ дъкъ kъ sine iн Полонiеа чел пъдiн зп trъп sъiнцит. Iнse Архимандритъла de атънчеа аъ iнкis пордiле ши п'аъ лъsat ниi iнтр'зп kin a ле лъа. Атърчи рецеле аъ ameniцат de a спарце пордiле kъ тънъриле, iнse s'аъ реdицъt de ла ачегстъ барбаръ хотъ-рире възънд statopниiеа Архимандритълъi. De ачи ацънъгънд ла Sъчеава аъ лъат реликвиiле Sънтълъi Ioan ши ле аъ dъs, ла анъл 1686, kъ sine iн Полонiеа, de знде dъпъ тречере de 90 de аnи, iн зрмареа ръгъmintелор din partea локъиторiлор Sъчевеi, ши dъпъ espresa порънкъ а iмпъратълъi Iosiф II, аъ fost.adъ-se iнапоi ла локъл лор. — Tot атънче, ачест реце аъ арс доже мълъstipi iн Молдова ши аъ dъs iн кантiвitate ne Mitрополитъла. Ши а-ша дар Архимандритъла de ла треi Iерархi аъ fost destъла de порочit kъ аъ пъtъt скъпа de soapta Mitрополитълъi ши консерва реликвиiле Sъintei Параскеве.

3. Sънтъла Snipidon kъ зникъл snital, фон-дат de prinчипеле Grigorie Гика, kape аъ domnit iн 3 ръндъри iн Молдова ла анъл 1727, 1735, ши ла 1747. Ачестъ zidipe, пивитъ ка мълъstipe, poate fi бънъ ши потривитъ ско-пълъi фъндациеi sale, iнse ка snital нъ kred съ поатъ pesъnde iнтендiiлор ши воiнгеi пiо-

сълъi сеъ фъндатор, ши ачеста din mai мълте пивипi не kape ле трек аiче iн тъчере.

Афаръ de politie este Мълъstipea Сокола, iн kape вiедъsesкъ врео 50 de кълъгъриде, ка-ре вiнъ фоарте adeseopi ла Iашi супе а че-ре de поманъ. — Аsemine sъnt мълъstipea Фръмоаса фъндатъ de Prinчипеле Mateiъ Гика ла анъл 1753. — Мълъstipea Галата ши Че-тъдъia, toate ачесте мълъstipi sъnt dotate къ фоарте mapi аверi, акърора venitzri се три-мет не ла локъриле sъinte, ла мънтеле Sinais, Atos, Sънтъла Mormint etc, etc.

Iн ачестъ mare politie знде ар fi de тре-бъицъ чел пъдiн trpi сколi, kъ toate ачесте нъмай зпа се афъл, ши ачеста нъi de ниiи о iнsemнъtate. — Цимнасiя latin фъндат de Prinчипеле Basilie ла анъл 1644 iн Iашi, iмпре-пъ kъ Библиотека са, нъ esistъ mai мълт; тоа-те аъ диспъrst, пънъ ши адъчереа aminte des-пре iнstitъциiле ачестъi prinчипеле iskъsit, аъ не-рiт dintре коворитopii сеi.

(на зрма)

Z. K.

AMINTIRI.

VI.

(зрмаре)

Аша дар pentръ а не тълътчи kартеа мъл-риеi sale лъi Bodъ, съ iнтребъм не Тътъ de къприндереа са. Din мормiнтъла лъi, Тътъ не ва аръта, kъ ачестъ kарте аъ fost о mare is-нитъ, de kape съ цинем minte, канитъла din mijлок а знъi roman политик: хъртиiле лъi Тътъ къприндъ tot romanъл. ши че roman! Ши vom зъри iн ачест roman ши зпеле din квестiiле канитале че не iмпингъ astъzi.

Eteria аъ jъфъit цеара, дрегъторiiле ши domniiле гречешти аъ dat мълна къ jъкъиторii, прада, фокъл ши дислокация prinчипатърилор s'аъ фъкъt, чине аре съ ръдиче neамъл, чине

are s'îmi adăcă aminte de pămîntul acesta? de independență, de vece dritsri?.. къ окъръсире н'ї.. Търкѣл стъ гата а префаче змѣра църілор ѳн пашалікърі, шї австоріи п'мїнтлї... стълпїи патриотї.. аѣ фѣѣит, паре къ нѣ аѣ лѣсат нїмїкъ ѳн зрїтѣ. гн зрїта лор ѳнсѣ ера маї шлѣт декѣт п'мїнтл гол, ера породѣл Ромѣн, апѣсат, дар не зїтѣторїѣ де трекст, ачел пород каре се vede нѣмаї к'нд сосеште прїмеїдіа шї грѣл. Боїерїмеа нѣ трекѣсе хотарѣл, къ зн цїнет гроазник стїра де ла о марѣне ла аїта: „Аѣ fost времї стъ лѣсаѣї pentрѣ зн minst tot фелїл де intereste partїкларнїк, шї стъ вѣ цїntїгї г'ндїреа шї ѳнгрїїреа ла intereste обшtesк, стъ лѣсаѣї прїгонїреа шї dїxonїеа че аведї ѳнtre Дв. шї къ о знїре стъ лѣкраѣї челе де фолосл патрией; стъ лѣсаѣї зра че пѣртаѣї кѣтрѣ тоѣї чеїа-ла лїцї... Дар протївнїчіеа зрїтѣрїї дїн партеа Дв. фаче пре обшtie ка ст'шї рѣдїче гласл сеѣ ачел аморѣїт де атѣтеа веакърї.—Ачест п'мїнт, odїноарѣ окъръсїт де independenцїї сеї воевозї аѣ авѣт хотареле sale ѳн ѳntїndere, ашѣзъмїнтсрїле sale ѳн datorїї, прївїлеѣїле sale ѳн зрїмаре, шї правїле-ле sale ѳн ѳndatorїеле знїї om кѣтрѣ алѣл. S'аѣ възѣт воїерїї (акѣрора сказне, Дв. цїнеѣї astѣзї) рѣвнїнд domneshтї кѣн знї, неїнвоїндѣсе ѳнtre дѣшнїї, шї ѳнтрек'ндѣсе з-нѣл къ алѣл, се ѳndesa стъ о рѣнеаскѣ.“ Дїн-трѣ ачєasta аѣ нѣскѣт пѣтернїка прїчїнѣ де орї че ѳнtre дѣшнїї: леѣїїїта прїчїнѣ а апѣрѣрїей Domnїлор шї сѣнта datorїе а пренѣтернїчей Порѣї, ка стъ се пѣїе ѳн лѣкпаре лїнїштїреа: „Тоate аѣ venit ла зн pont, шї не ѳнвоїалѣ ѳнtre воїерїнѣ s'аѣ пѣтѣт ostoi, декѣт нѣмаї къ пѣне-реа не сказн а наѣїей грѣчештї.“ Стї-гареа обшtieї este donrossл шї цїздеката реѣїмѣлїї трекст ѳн каре нїмїкъ нѣ е зїtat, де ла векеїле прївїлеѣїї пѣлѣ ла шкоале, шї

ѳн каре videm, къ vorbїnd de дѣрїле рѣс-воїѣлїї, се мїарѣ породѣл де ѳнtreбзїндареа ванїлор хотѣрїїї де платѣ. „De зnde dar кѣрѣе опрїреа вѣнзѣрїей чеї де вѣнѣ воїе, шї ѳн локѣл еї преѣзрї хотѣрїте шї пѣгзѣїтоаре? Nevoїt а лѣа aminte, ел (породѣл) н'аѣ тре-кѣт ѳнкѣ ѳн зїtare, къ ѳн времеа рѣсвоїѣлїї трекст, Мѣрїа са Monarхѣл Posїей, аѣ сло-воzїt ѳналѣ поронкѣ, ка стъ се пѣтѣаскѣ ѳн ванї tot чєea че се ва лѣа дїн п'мїнтл а-чєsta. Apoi породѣл дѣнд tot чєea че і s'аѣ черст, poate арѣта зн пѣмер mare de дѣрї, pentрѣ каре нѣ аѣ лѣат нїчї чєа маї мїкѣ платѣ; шї ѳн време че шtie, къ ѳнпѣрѣтєас-ка хазне аѣ пѣтїт pentрѣ toate ачеле фѣрѣ крѣдаре, рѣтѣле ѳн пренѣсл сеѣ фѣрѣ ешї-ре, къ пѣдїле ачеле рѣндзїте pentрѣ фоло-ссл обшtieї, аѣ алкѣтзїт ѳн п'мїнтл ачєsta нѣмаї кѣтеа фолосѣрї ѳн парте.“ Лѣнгрѣл ре-кїzїtorїsm ачєst а обшtieї че не дѣ а крєде, къ пѣмеле оаменїлор се скїмѣ, дар парав-рїле фоарте къ грѣѣ, лѣнгрѣл реkїzїtorїsm ѳн каре се пропѣне порѣїї toate ѳнвѣнѣтѣїреле че се аштеанѣ шї astѣзї, дар ѳнлѣтсра воїерїа ка сѣршїтѣ саѣ moартѣ, дѣдѣ а г'ндї воїерїлор. Ера преа лѣнгрѣ стїгареа, преа askѣїт цїне-тѣл, преа vie дѣрєреа, ка прївеїїї стъ нѣ о ав-дѣ, афарѣ де прѣха, фрѣнтеа, чеї мѣлїї се ѳнтоарсєрѣ не ла каселе лор; едѣкаѣїа полїтїкѣ а обштїлор нѣ се фаче ѳнtr'о zї, ѳн капѣл чєлор маї мѣлїї ера о amestекѣтсрѣ а квєstїїлор дїн лѣзнтрѣ, къ квєstїїле дїнафарѣ-фаза де реформе ѳн каре се пѣреа а ѳнтра Молдова къ мїшкарєа стїрїрїей, се префѣчєа ѳнtr'о комбїнаѣїе маї вѣнѣ декѣт стареа де маї ѳnainte негрешїт, дар зnde елєmentл desorganїсрїей се sс-цїнеа.—гstorieа ва апрєчїа podѣрїле ачєї ком-бїнаѣїї statonїчїтѣ sѣbt нѣме де реглєment organїк шї фолоссрїле че аѣ tras фїе каре треанѣ молдованѣ, зрїтѣрїм нѣмаї дѣхл мїшкѣрїей аїчєа.

VIII.

S'aş vâzât neamşri perind de odatş pentrş zn prinşin saş pentrş slobozenie, dar kastele şi priviligieşii se îndoieskş, tşrgşieskş kş kvęş-tiile ċenerale şi inevitabile şi kastş a skş-pa ċevashi, aşa şrmarş şi voşeriş kş obştiea de la 1821. Sşbt şmbră mşrgşlrei đxşxl romşn învieat, prin reakşiea îñ kontra Greşilor, prin oare kare konċesii morale ċerşşte de veak, voşeriş remaşşrş totşwi oligarşhia de mai îñainte, đşnd îñ spinarea kşr-mşrişei greştatea şi respşnderea ştrşei soċiale, o taktikş ċe s'aş îñoit îñ opoşiiile din şrmş, şi se aratş îñkş şi astşzi. Sşntem şii oamenilor de la 1821, ştim ċe e đar đxşxl aċelor konċesii, şi îñđyleċem loşika ċorđişş, ċe şovşleşte îñtre mşrtşrisişea đreantş a adevşrşlşi şi a kşċetşlşi şi îñtre soşisme. Aşa đar voşeriş pribęi îñċepşrş a kşmpşni, a sokoti şi prinde la îñimş; konstitşđii şi proiekte plođş, kşrieri trierş đeara, ċarigradşl şi Petersşbşrgşl mai kş seamş, Fanarşl e îñ niċioare, mezatşl opiniilor şi a sşċletelor se îñċene. Toate proiektele seamşşl şnele kş altele îñ prinşinşri, şi toate sşnt îñtr'o konşlşşşire: „a pestşrinşe pşterea okşrmşrişei, a pşne đeara sşbt epitronia voşerişei.“ Őie kare taraş îñi faċe o konstitşđie. Avem mai mşlte konstitşđii sşbt oki ot ografe. Ştirarea zice: „nimikş alţ nş era kşnoskş de pravilş statoñniċiţ îñ toate đekş interestşl, mita şi pşrtinirea, ċe prestindene nş pşpta alte rodşri đekş nerşndşiele, jakşri, aşşrişri şi îñnilare, kare pre mşđi din đrenşii sşnşşii pre pşterniċei Porđi aş şilit a alerga sş se faċş sşđiđi ştrşini, pentrş ka sş poatş apşra đrentşđile lor. — Aċest fel era okşrmşrişea, kşnd Moldovenii obosiđi de jakşrişle ċe îñ ştrşimtoare de mai îñainte, aş fost şilidi sş mai şprişineaskş

şi tşlbşrşrişle Greşilor, kare aş faċş vşrşfikşloşiiilor lor, pentrş kare obştiea îñtr'aċea vşşveşte nşmai voşeriilor ċelor mari. — Kşċi aċestia eraş îñċepştorii đrşei, aċestia eraş ştşlşii patriei, la îñgrişirea aċestor toatş obştiea era rezşmatş, kşnd đrşş veste s'aş vşzât kşzâtş îñ prapastia, ċe aş şenat îñpşreċerea apostadilor. Kştrş aċeasta, ştrşinċerea mai îñainte a oamenilor lşi Îñsilant sşbt privişea îñċepştorilor noştri, îñtrarea îñtre aċei oameni a Arnşđilor ċe sşşjea pre-la voşeriş ċei mari, şi đşnt venişea lşi Îñsilant, poroñiile date din Bisterie kştrş đreċştoriiile đrşei, şure îñlesnişea ştrşinċerei oamenilor de oaste, îñċinċerea kş arme a lşi Îñsilant faċş prin Mitropolitşl đrşei, şi aċiştarea de banş, kaş şi altele faċşte de mşđi đintre voşeriş, sşnş đestşle priċini, kare faċş a kşede kş aċei mai pşterniċi đintre voşeriş ċei mari, aş şilit mai îñainte de îñpşreċişea Greşilor, şi aċei prin vikleşşşl lor aş şimit đint'rşn tşşş pre tođi ċealmşđi.“ Voşeriş opşnea, kş đrşşl đrşei nş era îñ mşna lor. Asta aş faċş gşlċevişea de a pşrşrea îñ đeşile noastre: đeara îñ kontra voşeriilor şi voşeriş îñ kontra Domñilor. Ştefan ċel mare statoñniċi kş temeiş îñ Moldova temeişl arisċokratik. El nş şimđi greşl instiţşđiei sale, kş avea brađ greş şi mşşş iste; đar şişl seş Bordan kş anevoie kşrmşieşte, şi al trişlea şişş a lşi Ştefan, Pareş, plşteşte kş şrgşşl seş şi sşşċiştarea zilelor sale, gşndşl de a redşċe şi mşrđini îñşşirişle arisċokratieşti.

Eatş prinşinşrişle proiektşriilor: Deşi lşnđi pentrş zn artikşl ka al postş, preşkriem mai mşlte §§; pentrş kş sşnt pline de akşşalitate, pentrş kş treċşşl trevşte a ne povşđi, şi pentrş kş şnele din dispoşiiş sşnt îñtreaga noastrş istorie:

„Şxedion de reformşlşirea ştşpnirei đe-

rei Moldaviei.“ I Stăpînirea s'ă fie mo-
naxhicăskă, cîmpreză în s'ă lăkrătoare kă she-
se mi ont famălii chele întăis a pămîntăis
che se nămeskă în limba greceăskă: „Прѣх.“
Acheastă alecere a stăpînirei din preză kă
xп DOMN tot din neamă moldovenăskă s'ă
fie ne viădu. 2 Бădjeta Domnăis. 7 Кіѳă
кăлăриlor s'ă fie pentră тоцi de обшtie slo-
bod фъръ de платъ, афаръ de vama леѳиситъ,
каре тоцi de обшtie s'ă о пльтеăskă, фъръ
deosebire de образе, ші нічi kăm ал фел,
săvт opi че фел de năme de бір не аcheastă ma-
de s'ă nă se poatъ năne. Ші ла ораше ші
търăрi велниде s'ă nă poatъ фi, чi нăмаi ла
mошіе, ші de veciș ші kă аnăл чева цiне.
Iар холеркъ de peste хотар нічi kăm s'ă nă
fie волник а se аdăче, ші аcheasta onpире
s'ă se факъ kă săіrea vъmei, ка ла тоатъ ва-
дра s'ă пльtiăskă zече леi. Artikăle 3, 4,
5, 6, 8, 9, 10, ка ші ачел ал 7. s'ănt tot
dispozitiі cenerале че се аtingă de бірăрi ші
de регъле полициенешti. 11. Окна ші vama
s'ă se vъnze ne trii аnі kă kizemіea челор ін-
тăis фрătашi боіерi, ші банi тоцi s'ă інтре
în soma іарăтрелор statăis. 12. Поштеle s'ă
se vъnze în mezat, băkădă băkădă ла партик-
ларнічi kă bănъ kizъшіе, фъръ а да чел маi
mik аѳісторiș stată kămpărătorіlor. 3 Мі-
трополіа, episcopіile ші toate челелалте мъ-
năstіrі grecești ші пămîntешti s'ă fie kă ле-
фъ de інсăшi лăкашріле ачесте kă de аѳіns,
ші келăеміле bisepічелор tot аsemineа шtiș-
te ші хотăрite, „ші prisosă“ s'ă fie а sta-
tăis, ші Mitropolită ші Episcopіi s'ă nă аi-
vъ voie în diastimă de чiпчi-supezъче аnі de
а маi хipotонisi prext săđ diakon săđ das-
калі, ка s'ă nă se імăлдеăskă kataxpіsă de
акăm. 14. Tарma bisepічeăskă, афаръ de че-
ле фăховнічешti s'ă nă fie волникъ а се а-
mesteka, ші нічi kăm Divanărі ші цiвдекădă
mipenешti ла Mitropolіe s'ă nă се факъ. 16.

Боіерi s'ă аiвъ toate алор привілециі векi,
фъръ інсă а інтра інтрă ачесте привілециіле
ші kataxpіsăрiле xpmate în xpмъ. 17. Боіерi
s'ă се nămăskă kă каѳtan нăмаi ачеi фъ-
кădă de Domnăл Kalіmah, іар чеілалцi тоцi
s'ă fie sokotiđi фъръ каѳtanăрi. ші s'ă nă fie
„волник Domnăл kă боіерi pъndădă“ de а
чinsti kă каѳtan, фъръ sokotiнда Divanăis
politічeăskă ші pъsъoесk. Art. 18, 19 ші 20
reglementeazъ oastea mърăinіtъ în 3000 оа-
menі алешi ші kă kizъшіе, darea бірăis, ші
supъnzăparea тăлхаріlor de не дрăмăл mare,
de ва аѳішде фърtișarăла ла xп леф. 21.
Фъръ de бір, лăkătorі s'ă nă се афле нічi kăm,
mъкар ші străin de ва фi, ші nă ва фi чiп-
stіt kă каѳtan, ші ва фi ашеzat în ачест пъ-
mînt, ші ачест бір de 18 леi s'ă се nămeăskă
бірăл капăis. Artikăle 22, 23, organizeazъ
statăл чiвiл ші хотăрișра mошіlor. 24. Pъ-
zъші s'ă nă poatъ фi în тоатъ цeара kă mошіе
maі dіos dekăt 50 stănjini mошіе. Боіерi
че s'ănt чinstiđi kă каѳtane s'ă nă fie sănăшi
ла бірăл капăis, ші лăkătorіi s'ă fie datorі
а ле лăkra dođe zіle не s'ăntъmъnъ tot gos-
nodarіs, „інсă în mъsărі nătinчioase de а
ле лăkra лăkătorіi фъръ аsănpире, іар маi
măл Bisteria цреi s'ă nă săфere а се xpma
așnpире.“ 28. Афаръ de шtiștele ші isuiti-
теле famălii, ші ачеi kă шtiingъ ші praktіs
de а облădăi, алцi netpeвнічi ші de neam
prost ші фъръ mошіе маi vъptos, săđ алъ
stare s'ă nă poatъ інтра în săzъbele opi ші
каре а цреi, mъкар ші xп околаш.“ Проіектăл
ачеста în 30 artikăle kopіjeate de о mъnъ че
nă s'ăđ pъчit інкъ, poate săđji ка dokăment
іstorіk а dovedi „stpіrapea“ ші а ne да о
ideie desne greștădăle пămîntăis nostpă;
dap tot odatъ не dъ ші mъsăpа а trіi nontpă
че аđ kămтіrat komшtiingă обшteăskă de аs-
tăis. Nimenі аstăis nă s'ар фepi de xп бір,
kіар ші бірăл капăis, ка о dare pșmіnoasъ

кѣи ам инвѣдат акѣм кѣ рѣшinea este de a se înлѣтѣра de sarcinеле пѣвлече. Progres, нѣ s'ар гѣси астѣзи зп сингѣр ом, че ар чере доѣъ зиле дин сентѣмѣна знѣи лѣкситор. Progres, шитистеле шѣ иснитилеле фамилѣи аѣ иснитит кѣ инвѣдѣтѣра е алтѣ знсоаре маѣ предѣитѣ, шѣ фиѣи ачелор фамилѣи шѣ фиѣи неамѣрилор проас-те s'аѣ кѣфѣндат шѣ рѣсботезат сѣѣт пѣмеле de Ромѣн. Progres.

IX.

Ал тарѣф, алтѣ konstitzjie. Проѣктѣи de фа-цѣ е фоарте лаконик шѣ este кѣноскат сѣѣт пѣмѣре de понтѣриле П^{ро}. Pontѣл I. Mitроно-литѣл шѣ Episkopii сѣѣ fie de а пѣрѣреа пѣмаѣ дин пѣмѣntenѣ, шѣ мѣнѣстипереле гречешѣи сѣѣт enitronia архiereilor шѣ а пѣмѣntenilor. II, Mitрополитѣл шѣ Episkopii aseminea сѣѣт enitronia пѣмѣntenilor, шѣ фѣрѣ шѣтѣреа enitronilor сѣѣ нѣ se поатѣ инпрѣмѣта. IV, проно-мѣиле шѣ привилециѣле de маѣ инainte сѣѣ рѣ-мѣѣе ne strѣмѣstate. V. Окѣрѣмѣѣреа цѣреѣ сѣѣ fie de Domn impрезнѣ кѣ Герѣsie алѣ-тѣѣтѣ de ont боѣерѣ дин чеѣ динтѣѣ, кѣре se vor скѣмѣба ла „тоѣи трѣи ани,“ шѣ ачешѣа vor фѣ дин fie кѣре неам кѣте знѣл дин чеде ont неамѣрѣ. VI. „Неамѣл боѣереск несѣнѣс ниѣи ѣ-неѣ дѣрѣ. VII. Domнѣл сѣѣ нѣ поатѣ осѣнди вре зп пѣмѣntean фѣрѣ черчетарѣа шѣ хотѣрѣреа Герѣsieѣ. IX. Чинѣрѣле сѣѣ нѣ se деѣе ла прошѣи шѣ маѣ а л е с фѣрѣ хотѣрѣреа ачелор 8 боѣерѣ. X. Гречѣи сѣѣ fie силѣи а se дефаче de а-верѣле дин Молдова. XI. Нѣмаѣ Гречѣи негѣ-диторѣ сѣѣ fie примѣиѣ. XII. Чинѣрѣле Domнѣ-лѣи Sѣѣо кѣ toate сѣѣ se стрѣче. XIII. Ниѣи ин-трѣн чѣн а пѣмѣntѣлѣи, Грек сѣѣ нѣ se интрѣ-вѣингезѣ. XIV. Привилециѣле скѣтелничилор сѣѣ se интрѣаскѣ. XIX. „Кѣрѣиле мазѣлор шѣ а постелничилор сѣѣ нѣ se маѣ иноѣаскѣ.“ XXI. Asedosie ne трѣи ани. XXIII. Холерка сѣѣ fie опрѣтѣ а маѣ veni de neste хотар, шѣ вел-

ниѣиле сѣѣ fie слободѣ шѣ фѣрѣ платѣ, инсѣ нѣмаѣ ла пѣмѣntenѣ. XXV. Боѣерѣи сѣѣ аѣѣтѣ слободѣ воѣе а trimete арѣрѣи ла поартѣ ла вре о „немѣлѣтѣмѣре“ despre Domn, саѣ шѣ дин еѣ а trimete, инсѣ нѣмаѣ нентрѣ обшѣешѣи интересѣрѣ.“

(ва зрѣта)

A. P.

Рѣспѣнс ла поѣзѣа

Domнѣлѣи Kadet E. Ковѣлческѣ.

Ам приимит поѣзѣа че аѣ vinevoit а ми-о dedика prin жѣрналѣи Ромѣнѣа Литерарѣ N. 44, шѣ мѣ simt преа весел възѣнд кѣ зп ноѣ talent se ивеште ne opizo-нѣл Литерар а Ромѣнѣи. Инсѣ сингѣра грешалѣ че о фаче асторѣѣл поѣзѣеѣ este, кѣ предѣикѣ prin сѣатѣрѣи шѣ нѣ prin фантѣ, арѣтѣндѣшѣи tot о датѣ шѣ онѣinea че о пѣстрѣазѣ despre dame, дар астѣ дин зрѣмѣ рѣтѣчѣре, ва жѣне прекѣм инсѣшѣи se декларѣ, о фаче дин ne esperiенгѣ, шѣ ne кѣре, сѣѣ спѣрѣм, кѣ tim-нѣл о ва индрѣнтѣ.

I. Loradi Leitenant.

A Y I S.

STÉOA DUNĂRII

ва зрѣта а еши шѣ ин анѣл вѣиторѣѣ, de trei орѣ не сѣпѣтѣмѣлѣ, Марѣи, Жоѣи шѣ Сѣмѣѣтѣ. Форматѣл еѣ ва фѣи кѣ мѣлѣѣ спорѣтѣ. Прѣѣл нентрѣ Молдова, Basarabia, Бѣковина, Ромѣнѣа, Transilvania шѣ Banatѣл, ва фѣи фѣрѣ осевѣре de trei галѣвинѣи не анѣ, шѣ de dois пре-зече доѣезѣтѣчерѣи ne трѣи лѣнт, франко de портѣ. Абонamentѣл ин Iашѣи шѣ ин Бѣкѣрешѣи se фаче ne ла toate лѣвѣрѣиле; ин цинѣтѣрѣиле Moldaviei ла комѣсионерѣи; ин церѣиле инвѣчѣ-пате ла дѣревѣиле постелорѣѣ.

Абонamentѣл ин спецѣалѣ ла Stéoa Дѣнѣ-рѣи, ne анѣл вѣиторѣѣ, se фаче ла Tipografia Francezo-Romѣнѣл, Шосеаорѣ Пѣкѣрѣрѣи N. 36.

STATISTIKЪ

de Numărire și Populație a satelor și polițiilor locale de Români
în Epir, Macedonia, Tesalia, și vreokътава în Albania și Bosnia.

1° Numărire. Populația. Provincia		Profesia		Observații particulare.
Numărul lor. Numărul caseilor. în care locuiesc.		și meseria lor.		
Кръшова	— 1500	— Macedonia	— Negăditori.	— Ащ капиталри де мѣлок ши фреквентъ
Перлепе	— 500	— „	— Пъзгари	— іармароачеле Езропей.
Веліса	— 1500	— „	— Negăditori	— Цізмътате Ромъні ши цізмътате
Воскополи	— 800	— „	— Пъзторі	— Българи.
Окріда	— 700	— Albania	— Negăditori	— De mai multe nații, având desebite meserii.
Іанковіца	— 400	— Macedonia	— Пъзторі	— Nomazi, vină din Tesalia în toată vara.
Говіш	— 300	— „	— Negăditori	— Destăл de богачі.
Маловіста	— 500	— „	— Negăditori	— Destăл de богачі.
Сараіова	— 500	— Bosnia	— Negăditori	— Destăл de богачі.
Пештера	— 300	— „	— Artisti	— „ „
Monastir	— 700	— Macedonia	— Negăditori	— ши Memteri iskăsiți.
Пазарџик	— 700	— „	— Negăditori	— ши Memteri iskăsiți.
Мецово	— 300	— Epir	— Negăditori	— Ащ case de театр ши фреквентъ
Каларитис	— 800	— „	— Negăditori	— іармароачеле Езропей.
Samarina	— 800	— „	— Пъзторі	— Nomazi, мергъ ла Ларіса peste іарпъ.
Аграмосте	— 1000	— Tesalia	— Negăditori	— Ащ ши алте meserii, пе care ле прак-
Ливатіа	— 400	— „	— Negăditori	— тіеазъ destăл de vine.
Блаце	— 500	— Macedonia	— Negăditori	— ши Пъзторі nomazi.
2° Satele,				
Макарова	— 200	— Macedonia	— Negăditori	— Къ авере де мѣлок.
Тарнова	— 200	— „	— Пъзторі	— ши пѣцині negăditori че факъ комерц дн strânzate
Нікополи	— 100	— „	— Пъзгари	— Се окъпъ ши къ комерцъл.
Рокотіна	— 20	— „	— Къръвнари	— Се окъпъ ши къ агрікълъра.
Калкан-дере	— 20	— Bosnia	— Пъзторі	— Nomazi.
Съракъ	— 250	— Epir	— Negăditori	— фъкънд комерц къ Езропа.
Автеда	— 200	— „	— Пъзторі	— Nomazi петрекънд іарна ла Ларіса.
Піріволі	— 240	— „	— Пъзторі	— idem idem
Хърка	— 40	— „	— Пъзторі	— пѣцині negăditori.
Ніша	— 200	— Macedonia	— Negăditori	— окъпъндъсе ши къ агрікълъра.
Грабова	— 100	— „	— Negăditori	— авънд мълці ши алте meserii.
Трестенік	— 30	— „	— Къръвнари	— окъпъндъсе ши къ алте meserii.

Toate aceste localități sânt locsite mai nămai de Români, având nintre ei foarte puțini străini; sântă însă o mlațime de sate și pătinoare care, fiind locsite de Români къ o mare majoritate de alte națioane străine, нъ s'аă însemnat аіче. Асторъл ачестей скріері проміте а не тріміте în кърънд о дескрипție statistică despre Români din Albania.